

METODA KONSPEKTU

- Základní informace
- Kódy úrovně fondů
- Kódy jazyků
- Indikátory ochrany fondu

Základní informace

Umožňuje souborný popis (charakteristiku) fondu určité knihovny (skupiny knihoven) bez podrobných bibliografických informací.

Umožňuje komunikaci o fondech a jejich porovnávání, poskytuje jednotný a srovnatelný přehled.

Je účinným nástrojem pro tvorbu strategie budování fondů.

Vznikl v USA, dnes má řadu aplikací po celém světě.

Je spravován a rozvíjen v rámci [OCLC-ACAS](#).

Jedná se o obecnou metodu, kterou lze upravit podle potřeb instituce/skupiny institucí/země.

Další informace na: <http://jib-info.cuni.cz/index.php?fname=jib.mnu&sub=4&url=dokumenty>

Kódy úrovně fondu

0 NEDOPLŇUJE SE

Knihovna nedoplňuje dokumenty o tomto předmětu

1 MINIMÁLNÍ INFORMAČNÍ ÚROVEŇ

Fondy, které na minimální úrovni uspokojují poptávku po tomto předmětu a obsahují velmi omezenou sbírku všeobecných zdrojů včetně monografií a referenčních děl. Odborné časopisy a podrobné elektronické informační zdroje se ve fondech nevyskytují.

Tyto fondy by měly být často a systematicky zkoumány s ohledem na aktuálnost obsažených informací. Starší vydání doplněných a znovu vydaných prací a tituly obsahující zastaralé informace by měly být vyřazeny. Uchovávají jsou klasické nebo standardní retrospektivní práce.

1a MINIMÁLNÍ INFORMAČNÍ ÚROVEŇ, NEROVNOMĚRNÉ POKRYTÍ

- Malý výběr, nesystematické pokrytí tématu
- Omezená podpora, specifické nároky na služby
- Dodržovaná důslednost, i když pokrytí tématu je omezené

1b MINIMÁLNÍ INFORMAČNÍ ÚROVEŇ, CÍLENÉ POKRYTÍ

- Malý výběr, systematické pokrytí tématu
- Sbírkou zahrnuje základní autory, výběr nejdůležitějších prací a spektrum názorů
- Důsledně udržována

2 ZÁKLADNÍ INFORMAČNÍ ÚROVEŇ

Fondy, které představují a definují obor, upozorňují na bohatství informací, které jsou k dispozici jinde, a jsou dostačující k uspokojení potřeb uživatelů během prvních dvou let univerzitních studií, zahrnují:

- Limitovanou sbírku všeobecných monografií a referenčních děl
- Limitovanou sbírku reprezentativních všeobecných časopisů
- Definovaný přístup k limitované sbírce vlastních nebo vzdálených elektronických bibliografických zdrojů, textů, datových souborů, časopisů, atd.

Tyto fondy by měly být často a systematicky zkoumány z hlediska aktuálnosti obsažených informací. Starší vydání doplněných a znovu vydaných prací a tituly obsahující zastaralé informace by měly být vyřazeny. Uchovány jsou klasické nebo standardní retrospektivní práce.

2a ZÁKLADNÍ INFORMAČNÍ ÚROVEŇ, ÚVODNÍ

Limitované fondy úvodních textů a referenčních zdrojů, které zahrnují:

- Základní průpravné texty
- Historii a vývoj oboru
- Všeobecné práce o oboru a důležitých osobnostech
- Všeobecné encyklopedie, rejstříky k časopisům a statistické zdroje

2b ZÁKLADNÍ INFORMAČNÍ ÚROVEŇ, POKROČILÁ

Fondy všeobecných časopisů a širší i obsáhlejší výběr průpravných textů a referenčních zdrojů, které zahrnují:

- Základní průpravné texty
- Historii a vývoj oboru
- Všeobecné práce o oboru a důležitých osobnostech
- Širší výběr všeobecných encyklopedií, rejstříků k časopisům a statistické zdroje
- Limitovanou sbírku reprezentativních všeobecných časopisů
- Definovaný přístup k limitované sbírce vlastních nebo vzdáleně přístupných elektronických bibliografických zdrojů, textů, datových souborů, časopisů, atd.

Tyto fondy jsou dostačující k uspokojení základních informačních potřeb a četby pro potěšení vzdělané veřejnosti nebo studentů během prvních dvou let univerzitních studií.

3 STUDIJNÍ ÚROVEŇ NEBOLI ÚROVEŇ PODPORY VÝUKY

Fondy, které poskytují oborové informace systematickým způsobem, ale na úrovni nižší než pro vědecké účely a jsou dostačující pro bakalářská studia a počátek studií magisterských, zahrnují:

- Obsáhlou sbírku všeobecných monografií a referenčních zdrojů a také vybrané specializované monografie a referenční zdroje
- Obsáhlou sbírku všeobecných časopisů a reprezentativní sbírku specializovaných časopisů
- Limitované sbírky příslušných děl v jazycích jiných než v primárním jazyce fondů a země, kupříkladu materiály, které pomohou lidem, nemluvícím primárním jazykem k jeho zvládnutí, či literaturu v původní řeči, třeba německou poezii v němčině či španělskou historii ve španělštině
- Obsáhlé sbírky děl známých autorů a výběr prací autorů méně známých
- Definovaný přístup k rozsáhlé sbírce vlastních nebo vzdáleně přístupných elektronických zdrojů, včetně bibliografických zdrojů, textů, datových souborů, časopisů, atd.

Fondy by měly být systematicky zkoumány kvůli aktuálnosti obsažených informací a kvůli jistotě, že nutné a důležité zdroje budou uchovány, včetně výrazného podílu retrospektivních prací.

3a ZÁKLADNÍ STUDIJNÍ ÚROVEŇ

Fondy odpovídající šíření a udržování znalostí o primárních tématech oboru zahrnují:

- Vysoké procento nejdůležitějších prací a základních děl v oboru
- Obsáhlou sbírku všeobecných monografií a referenčních zdrojů
- Obsáhlou sbírku všeobecných časopisů a rejstříků/abstraktů
- Vedle prací v primárním jazyce fondu díla v dalších jazycích jsou omezeny na jazykové učební pomůcky pro lidi nemluvící primárním jazykem a reprezentativní sbírku známých autorů v původním jazyce.
- Definovaný přístup k příslušným elektronickým zdrojům

Tyto fondy uspokojí potřeby studentů na bakalářské úrovni a uživatelů, kteří se dále vzdělávají.

3b STŘEDNÍ STUDIJNÍ ÚROVEŇ

Fondy, odpovídající šíření a udržování znalostí o více specializovaných oborech poskytují zevrubnější pokrytí oboru podrobnějšími pracemi, zahrnují:

- Vysoké procento nejdůležitějších prací a základních děl v oboru
- Obsáhlou sbírku všeobecných monografií a referenčních zdrojů a vybrané specializované monografie a referenční zdroje

- Obsáhlou sbírku všeobecných časopisů a reprezentativní sbírku specializovaných časopisů a rejstříků/abstrakt
- Výběr zdrojů v dalších jazycích, včetně známých autorů v původních jazycích
- Definovaný přístup k rozsáhlým specializovaným elektronickým zdrojům

Tyto fondy slouží studentům v posledních ročnících bakalářského studia.

3c POKROČILÁ STUDIJNÍ ÚROVEŇ

Fondy odpovídající šíření a udržování znalostí o všech aspektech oboru více než na střední studijní úrovni, ale v míře menší, než je potřebná pro doktorandský nebo nezávislý výzkum, zahrnují:

- Téměř úplnou sbírku základních prací včetně velkého počtu retrospektivní materiálů a zdrojů
- Obsáhlejší sbírku specializovaných prací méně známých i známých autorů
- Rozsáhlou sbírku všeobecných a specializovaných monografií a referenčních zdrojů
- Rozsáhlou sbírku všeobecných a specializovaných časopisů a rejstříků/abstraktů
- Výběr zdrojů v dalších jazycích, včetně známých autorů v původních jazycích a výběr oborových prací v příslušných jazycích
- Definovaný přístup k rozsáhlým specializovaným elektronickým zdrojům

Tyto fondy slouží studentům na magisterské úrovni a speciálním potřebám ostatních uživatelů.

4 VĚDECKÁ ÚROVEŇ

Fondy obsahující důležité tištěné zdroje nutné pro doktorandské studium a nezávislý výzkum zahrnují:

- Velmi rozsáhlou sbírku všeobecných a specializovaných monografií a referenčních zdrojů
- Velmi rozsáhlou sbírku všeobecných a specializovaných časopisů
- Rozsáhlou sbírku příslušných prací v jazycích jiných než je primární jazyk země
- Rozsáhlou sbírku děl známých i méně známých autorů
- Definovaný přístup k rozsáhlým vlastním nebo vzdáleně přístupným elektronickým zdrojům, včetně bibliografických zdrojů, textů, datových souborů, časopisů, atd.

Starší dokumenty jsou uchovávány a systematicky restaurovány pro potřeby historického výzkumu.

5 ÚPLNÁ (vyčerpávající) ÚROVEŇ

Fondy ve specificky vyhraněném oboru, které usilují o to být tak vyčerpávající, jak je to rozumně možné, tzv. "speciální fondy", ve všech příslušných jazycích, zahrnují:

- Vyčerpávající sbírku publikovaných prací
- Velmi rozsáhlou sbírku rukopisů
- Velmi rozsáhlou sbírku materiálů ve všech náležitých formátech

Starší dokumenty jsou uchovávány a systematicky restaurovány pro potřeby historického výzkumu. Fondy na úplné úrovni slouží jako národní nebo mezinárodní zdroje.

Kódy jazykového pokrytí

Jazykové pokrytí je úzce svázáno s indikátory úrovně fondů. Rozsah fondů v primárním jazyce země a knihovny, stejně tak jako rozsah dalších jazyků ve fondech pomůže určit indikátory úrovně fondu pro každou jeho část. Jazykové pokrytí kvalifikuje a rozšiřuje úroveň fondů. Jako doplněk primárního nebo převažujícího jazyka, pokrytí ostatních jazyků je nezbytné pro fondy na úrovni 3, 4 nebo 5. Všeobecně lze říci, že čím vyšší je úroveň hodnocení, tím bohatší či rozsáhlejší pokrytí dalších jazyků se očekává.

Jazykové indikátory mohou být přidány k indikátorům kvality stavu fondů, akviziční politiky i strategie budování fondů tam, kde je to vhodné.

P	Primární jazyk země převažuje - málo nebo žádné dokumenty v dalších jazycích
S	Zahrnuje vybrané dokumenty v dalších jazycích jako doplněk k dokumentům v jazyce primárním
W	Zahrnuje dokumenty v mnoha jazycích
X	Fondy jsou převážně v jedné řeči a to jiné než je primární jazyk knihovny a země

I když tyto jazykové indikátory mohou být použity ve většině případů, v některých případech je nutné tento údaj dále přizpůsobit. Země jako Kanada a Nový Zéland mají dva oficiální národní nebo oblastní jazyky. Další země také mohou mít dva hlavní jazyky buď oficiálně nebo neoficiálně. Následující přídatný kód by se měl použít v těchto případech. Směrnice pro správu fondů poslouží k vysvětlení jakýchkoli unikátních jazykových poměrů tak jako pro charakteristiku fondů

D	Jazyková dualita nebo dva primární jazyky převažují s málo nebo žádným materiálem v dalších řečech
----------	--

Poznámkové pole se použije k označení jazyka-jazyků obsažených ve fondech vedle jazyka primárního či jazyků duálních. Použití poznámkového pole pro tento účel tak poskytne specifickou informaci k vysvětlení použití jazykového kódu mimo "P" (primární) nebo "D" (duální) a umožní vytvořit seznam všech předmětových kategorií obsahujících dokumenty v jakémkoli jazyce.

Indikátory ochrany fondů

Indikátory ochrany fondů vyjadřují plánované činnosti týkající se fyzické ochrany fondů a údržby či archivování obsahu fondů v tištěných, elektronických či dalších netištěných formátech.

Pro úroveň 1 až 5 je ochrana před nepatřičným vystavením vodě, špíně nebo hrubému zacházení samozřejmostí režimu zacházení s fondy. Vytvoření směrnic pro ochranu fondů poskytne základ, od něhož se odvinou další rozhodnutí týkající se skladování fondů, jejich údržby, náhrady nebo převazby.

1 NEOCHRANUJE SE

Žádná ochrana/předpokládána degradace.

2 NORMÁLNÍ ZACHÁZENÍ

Dokument vydrží po dobu své běžné životnosti.

3 ÚROVEŇ FYZICKÉ OCHRANY

Fondy poškozené běžným užíváním jsou čištěny a opravovány. Dokumenty vydrží po dobu své běžné životnosti. Prostředí je udržované v průměru vhodném pro většinu formátů ve fondech.

4 OCHRANA OBSAHU/PLÁNOVANÁ NÁHRADA

Intelektuální obsah fondů je chráněn. Dokumenty jsou uchovávány ve svém původním formátu nebo převáděny do formátu stabilnějšího či lépe využitelného. Originál může být vyřazen. Prostředí je udržované v průměru vhodném pro většinu formátů ve fondech.

5 ÚROVEŇ OCHRANY PRO VĚDECKÉ VYUŽITÍ

Dokumenty jsou chráněny nebo archivovány ve svých původních formátech použitím restaurátorských postupů. Intelektuální obsah je archivován v původním a dalších formátech. Prostředí je optimální pro skladování různých formátů.

6 ÚPLNÁ (vyčerpávající) ÚROVEŇ ARCHIVACE A KONZERVACE

Fondy v této kategorii zahrnují dokumenty vysoké hodnoty, jak informační tak i umělecké nebo finanční. Existuje restaurování a ochranný režim. Fondy jsou uskladněny v kontrolovaném prostředí, aby se uchovaly v původním formátu a optimální podobě. Je zabezpečena technologie, nutná k používání těchto dokumentů v původním formátu. Prostředí je optimální pro archivní uskladnění.

Kritéria pro výběr kódu ochrany se opírají o:

- Poslání a cíle knihovny
- Směrnice pro správu a ochranu fondů
- Důležitost dokumentů pro fondy
- Směrnice pro skladování a zacházení s dokumenty
- Dohody o kooperaci v oblasti budování fondů

Kritéria, která by měla být brána v úvahu při stanovení indikátorů ochrany během prohlídky regálů:

- Fyzický stav dokumentu
- Minulé a potencionální užívání
- Význam jednotlivých děl, poslední výtisk, unikátnost
- Umělecká hodnota díla, unikátnost
- Přístup k dílu v jiných knihovnách
- Účelnost prostředků vynaložených na preventivní ochranu či restaurování
- Dostupné lidské a prostorové kapacity
- Vhodnost a dostupnost alternativních formátů